

4. Ma J., Yin B., Gao T., He K., Huang X., Jiang T., Zhen W. Legume–Non-Legume Cover Crop Mixtures Enhance Soil Nutrient Availability and Physical Properties: A Meta-Analysis Across Chinese Agroecosystems. *Agronomy*, 2025, 15, 1756.

5. Цицюра Я.Г. Ефективність комплексного застосування сидератів із біодобривами за вирощування кукурудзи на зерно. *Український журнал природничих наук*, 2025, Вип. 12, 257–269.

6. Коваленко Н.П., Шерстюк О.Л. Вплив сидерації на родючість ґрунту в умовах Лісостепу України. *Науковий вісник Полтавської державної аграрної академії*, 2016, 45–52.

УДК [633.34:633.34]:631.526.3:631.559:631.529

ВПЛИВ ПОГОДНИХ УМОВ ТА СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ НАСІННЯ СОЇ КУЛЬТУРНОЇ

Григоренко Д.Р., здобувач ступеня вищої освіти магістр
Полтавський державний аграрний університет, Україна

e-mail: grigorenkodenis77@gmail.com

Кулик М.І., д-р с.-г. наук, професор
Полтавський державний аграрний університет, Україна

e-mail: kulykmaksym@ukr.net

Насьогодні, збільшення врожайності білкових культур є важливим питанням рослинництва. Що особливо актуально за виробництва продукції із зернобобових культур, в т.ч. і сої культурної [1]. Тому, виокремлена нами тема дослідження з вивчення впливу сортових властивостей та погодних умов періоду вегетації сої культурної на врожайність та якість насіння є актуальною. Адже вивчення даного питання дозволить знайти дієві шляхи отримання якісного насінневого матеріалу для закладки ним товарних посівів сої під час сортооновлення та сортозаміни.

Соя культурна є однією із важливих зернобобових культур. Ця рослина поширена як в Україні, так і у світі. Соя має високі харчові, технічні й агротехнічні властивостям [2, 3]. Визначено, що у формуванні її врожайності важливий вплив мають сортові властивості та погодні умови, в яких вегетували рослини сої [4, 5]. Сортіві властивості сої, поряд з елементами агротехнологій мають значний вплив на її врожайність [5, 6]. Вибір сорту є одним із основних чинників, що обумовлює продуктивність культури. Кожен сорт має свої специфічні характеристики, такі як тривалість вегетаційного періоду, стійкість до хвороб, а також здатність адаптуватися до різних кліматичних умов. Наприклад, сорти з більш коротким вегетаційним періодом можуть давати більш стабільні врожаї в умовах несприятливого

клімату, а вихід їх насіння може бути дещо нижчим через менший час для формування повноцінного насіння [7, 8]. Раціональний підбір сортів сої до вирощування дозволить агрогосподарствам отримувати значний економічний ефект від реалізованої продукції цієї культури [9]. Саме тому, вивчення окресленого питання є важливим і актуальним для агровиробників.

Протягом періоду проведення дослідження (2024-2025 рр.) ми застосовували методіку дослідної справи в агрономії. Також брали до уваги затвержені наукові рекомендації щодо вирощування сої задля отримання насіння. Після збирання врожаю, ми здійснювали аналізування рослин і насіння, застосовували математично-статистичні методіки обробки отриманих даних. Експеримент проведено в умовах Фермерського господарства (ФГ) «Логос» із зареєстрованими сортами сої [11].

Мета дослідження – встановити вплив сортових властивостей та погодних умов вирощування на врожайність та вихід кондиційного насіння сої культурної.

За результатами досліджень встановлено, що протягом років дослідження варіювання урожайності схожого насіння сої культурної за сортами було у межах 2,25-2,91 т/га. Суттєво більшу врожайність сорти формували в умовах 2025 року у порівнянні з 2024 роком, який був посушливим. З-поміж сортів сої найбільш урожайними за роки були сорти Астор (2,34-2,91 т/га) та Титан (2,38-3,01 т/га), істотно меншим цей показник був у інших сортів: Еверест, Обеліск та Орфей (їх урожайність була менше 2,30 т/га).

Усереднені дані показують, що найвищий показник чистоти насіння виявлено у сортів сої Астор, Титан і Еверст. Він варіював у межах – від 96,0 до 97,1 %. Нижчим цей показник був у сортів сої Обеліск та Орфей (95,3-96,5 %). Лабораторна схожість насіння у всіх сортів сої була на високому рівні ($\pm 98,0\%$).

Висновки. Таким чином, для агрогосподарств Полтавської області, з метою проведення сортозаміни та сортооновлення якісним насінням сої культурної, рекомендовано до вирощування сорти Астор та Титан.

Список використаних джерел

1. Соя: монографія / В. Ф. Петриченко, В. В. Лихочвор, С. В. Іванюк та ін. Вінниця: «Діло», 2016. 392 с.
2. Мазур В. А., Ткачук О. П., Панцирева Г. В., Купчук І. М. Соя в інтенсивному землеробстві. Вінниця : «Нілан-ЛТД», 220 с.
3. Рослинництво з основами кормовиробництва та агрометеорології : підручник. Ч. 1. Рослинництво / С. М. Каленська та ін. К. : Прінтеко, 2023. 611 с.

4. Міленко О. Г. Вплив агроекологічних факторів на врожайність сої. *Науковий журнал Молодий вчений*. 2015. № 6 (21). С. 52–56. Доступно: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/8237>

5. Пилипенко О. В. Вплив погодних умов та площі живлення на формування врожайності насіння сортів сої у посушливих умовах лісостепу України. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 142. Частина 2. С. 50-58. DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2025.142.2.7>

6. Білявська Л. Г., Білявський Ю. В., Мирний М. В. Особливості впливу кліматичних чинників на продуктивність сої в умовах Лісостепу України. *Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур”* / Ред. кол.: Тищенко В.М. (відп. ред.) та ін. Полтавський державний аграрний університет, 2022. С.11-13. <https://dspace.pdau.edu.ua/items/db68ff98-814b-4957-bdbc-e75cfeb33ca8>

7. Діянова А. О., Кулик М. І. Формування урожайності сої залежно від сортового складу та умов вирощування. *Аграрні інновації*. 2025. Вип. 30. С. 197–203. DOI <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.30.28>

8. Мельник В. М., Соколов О. А. Екологічні особливості сортів сої та їх вплив на врожайність у різних зонах України. *Сільське господарство та агрономія*. 2017. Вип. 18(5), 85-91.

9. Чехова І. В., Чехов С. А. Оцінка ефективності виробництва сої в Україні. *Економічний простір*. 2019. Вип. 144. С. 63–70. DOI [10.30838/P.ES.2224.230419.78.476](https://doi.org/10.30838/P.ES.2224.230419.78.476)

10. Інформаційно-довідкова система «Сорт», УІЕСР. URL: <http://sort.sops.gov.ua/search/search> (дата звернення: 11.11.2025).

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗМІН КЛІМАТУ НА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Тетенкова І.Ю., здобувачка вищої освіти факультету агротехнологій та охорони довкілля
e-mail: tetenkovairyna2015@gmail.com

*Науковий керівник – **Мазурак І.В.**, канд. с.-г. н., в.о. доцента,
e-mail: foremnaira@ukr.net

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Дубляни

В останні роки спостерігаються суттєві зміни клімату, як у всьому світі, так і в межах України. Це виклик для аграрної промисловості, що змушує знаходити різноманітні підходи